

Adviesrapport

Casus: Stadsdeel Oost

Dit adviesrapport is de uitkomst van een projectvak in het eerste jaar van de bachelor sociologie van de Vrije Universiteit Amsterdam. Studenten hebben in opdracht van de afdeling Kunst en Cultuur van de gemeente Amsterdam een verkenning uitgevoerd en hebben op basis daarvan aanbevelingen geformuleerd. Tijdens deze opdracht hebben zij naar eigen invulling verkennend onderzoek gedaan, waarvan deze rapporten het eindresultaat zijn. Dit rapport dient dus niet gelezen te worden als wetenschappelijk onderzoek. De deelnemende instellingen in de rapporten zijn casussen ter verdieping van de opdracht, de uiteindelijke adviezen van de studenten gaan niet over de individuele instellingen.

Inhoudsopgave

- Inleiding 3.
- Thema 1: Zichtbaarheid van de kunst- en cultuurinstellingen 4.
- Thema 2: Aandacht voor verandering van het stadsdeel 6.
- Thema 3: Kunst en cultuur stimuleren van de jeugd 8.
- Conclusie 10.
- Literatuurlijst 11.
- Bijlage A: Verkenning vanuit het perspectief van de instelling 12.
- Bijlage B: Verkenning vanuit het perspectief van de bewoners uit het stadsdeel Oost 15.
- Bijlage C: Verantwoording 18.

Inleiding

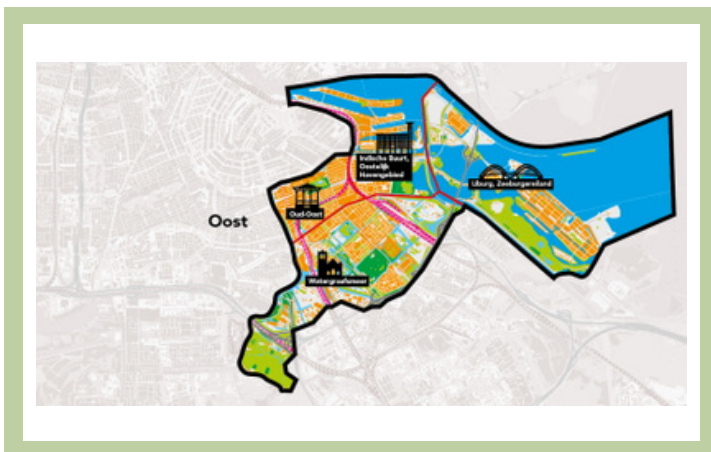
In dit adviesrapport worden verschillende thema's uiteengezet die de gemeente Amsterdam kan gebruiken om de verbinding tussen bewoners en kunst- en cultuurinstellingen te verbeteren. Daarnaast kunnen de thema's verwerkt worden in het nieuwe kunstenplan 2025-2028. De thema's zijn voortgekomen uit een verkenning van het stadsdeel Oost, waarbij Oost dient als casus voor ons onderzoek. De verkenning van het stadsdeel bestaat uit interviews die zijn afgenomen bij 12 verschillende bewoners, 2 sleutelpersonen binnen een basisschool en een interview met kunstinstelling 'BIMHUIS'.

Kenmerken van stadsdeel Oost

In het adviesrapport dient het stadsdeel Oost als casus voor de verkenning van de stad. Een kenmerk aan Oost is de diversiteit in het stadsdeel. De diversiteit in het stadsdeel zorgt ervoor dat het stadsdeel Oost gezien kan worden als superdivers (Crul, 2013). Door de gentrificatie die heeft plaatsgevonden, is het imago van het stadsdeel Oost sterk verbeterd. Er zijn meer voorzieningen in het stadsdeel te vinden zoals winkeltjes, lunchrooms en culturele activiteiten (Geschiedenis Dapperbuurt, 2019).

Kenmerken BIMHUIS

In het adviesrapport is een verkenning opgedaan over kunst- en cultuurinstellingen in Amsterdam. In dit adviesrapport is BIMHUIS Amsterdam het uitgangspunt voor onze verkenning van de kunst- en cultuurinstellingen in Amsterdam. BIMHUIS Amsterdam is het belangrijkste en grootste jazzpodium van Nederland. In dit gebouw vinden allerlei jazzconcerten plaats. BIMHUIS is de plek voor ontwikkelingen van nieuwe ensembles, ambitieuze composities en multidisciplinaire shows. BIMHUIS zelf heeft een goede focus op talentontwikkeling en educatie. Ze hebben allerlei programma's om zo een groot mogelijk publiek te trekken (zie bijlage A).

Bron: Gemeente Amsterdam

Zichtbaarheid van de kunst- en cultuurinstellingen

Uit de verkenning bij de bewoners van het stadsdeel Oost blijkt dat kunst- en cultuur een persoonlijke definitie heeft. Deze definitie van kunst en cultuur is gebaseerd op persoonlijke ervaringen en interesses van de bewoners. Een opvallende bevinding die blijkt uit de verkenning is dat er een tweesplitsing is over de tevredenheid van het aanbod in het stadsdeel Oost. Enerzijds is er een groep die van mening is dat het aanbod in het stadsdeel Oost ruim is en aansluit bij de behoefte van de bewoners, anderzijds is er een groep die van mening is dat de behoefte van de bewoners niet terugkomt in het aanbod van de kunst- en cultuurinstellingen in het stadsdeel Oost.

De groep die tevreden is over het aanbod van de stad geeft aan dat de diversiteit van het stadsdeel Oost leidt tot een divers aanbod. Hierdoor kunnen vele van hen zich herkennen in het aanbod en sluit het aan op hun behoeftes en interesses. Uit de bevindingen komt naar voren dat de groep die tevreden is over het aanbod ook bekend is met het aanbod. Deze kennis wordt opgedaan door middel van kranten zoals 'IJopener', e-mails en het internet.

De groep die niet tevreden was over het aanbod gaf unaniem aan dat het aanbod niet past bij de bewoners. Kenmerkend aan deze uitspraken van bewoners is dat bijna alle bewoners ook aangaven geen informatie te beschikken over het aanbod in de stad.

Reclame

Voor de gemeente Amsterdam ligt de uitdaging bij de groep die ontevreden is over het aanbod. Hierbij staat het zichtbaar maken van het aanbod centraal. Het zichtbaar maken van het aanbod is belangrijk, omdat uit de verkenning met de bewoners blijkt dat de ontevredenheid over het aanbod komt door het gebrek aan kennis over het aanbod (zie Bijlage B). Door een budget beschikbaar te maken voor het creëren van reclames voor de kunst- en cultuurinstellingen, worden zij gestimuleerd om meer reclame te maken over hun aanbod. Dit zal de buurtbewoners helpen met het verbreden van hun kennis over het aanbod. Door de kennis over het aanbod zullen bewoners bekend worden met kunst- en cultuurinstellingen die aan hun behoeftes voldoen. Voor de culturele diversiteit in de stad speelt dit een grote rol, omdat bewoners met verschillende culturele achtergronden en interesses iets kunnen vinden dat hen aanspreekt. Daarnaast kan het kunst- en cultuurinstellingen in staat stellen een groter publiek te bereiken, waardoor ze hun culturele impact kunnen vergroten.

Cultuurmagazine

De gemeente Amsterdam kan door middel van het opstellen van een cultuurmagazine bijdragen aan het zichtbaar maken van het aanbod van de kunst- en cultuurinstellingen. Uit de bevindingen blijkt dat bij de groep die bewust is van het aanbod veel van deze kennis ophaalt uit buurtmagazines zoals 'IJopener'. Een belangrijke bevinding uit de verkenning bij de buurtbewoners, die niet bekend zijn met het aanbod, is dat een buurtmagazine zoals 'IJopener' hen zal helpen met het kennismaken met het aanbod (zie Bijlage B). Uit de bevinding blijkt dat bewoners positief zijn over een mogelijk magazine met een agenda van de culturele activiteiten van de kunst- en cultuurinstellingen in Oost. Hierdoor krijgen zij te weten welke activiteiten waar plaatsvinden, denk aan concerten of tentoonstellingen. 'Amsterdam Magazine' is een bestaand cultuurmagazine dat online te vinden is (Amsterdam Magazine, z.d.). Uit de bevindingen blijkt echter dat deze online versie de bewoners niet bereikt. De actie die de gemeente hiervoor kan ondernemen is een papieren magazine introduceren die op lokale punten in de stad te krijgen is. Daarnaast kan de gemeente kiezen voor een duurzamere optie. Voor deze versie kan er een grote 'cultuur poster' op plekken worden gehangen zoals bushokjes of op een aanplakbord.

Voorbeeld poster voor in een bushokje of aanplakbord

Voorbeeld van een cultuurmagazine

Aandacht voor verandering van het stadsdeel

Het stadsdeel Oost

Kenmerkend aan het stadsdeel Oost is dat het superdivers is, waarbij er geen meerderheidsnorm is (Crul, 2013). Een element van deze superdiversiteit is de gentrificatie, oftewel een proces van opwaardering, die in de buurt heeft plaatsgevonden (Shadid, 2021). Deze gentrificatie heeft geleid tot nieuwe verhoudingen in het stadsdeel (Adriaanse, 2017). Zo is in de jaren 2013 tot en met 2022 is het aantal inwoners met een migratieachtergrond in Oost gestegen, het aantal inwoners in Oost met een Westerse migratieachtergrond de afgelopen jaren verdubbeld en zijn er verschillen in opleidingsniveaus (Alle Cijfers, 2022). Tijdens de verkenning van de buurt en haar bewoners kwam deze diversiteit naar voren. Uit de bevindingen blijkt dat er een uiteenlopende behoefte is aan kunst- en cultuurvoorzieningen, wat is af te leiden aan de diversiteit van de stad. Deze verschillende behoeftes kunnen worden voorzien door een divers aanbod van kunst en cultuur. Interessant zijn de gebiedsanalyses van de verschillende buurten in Oost. Hierin is ook het aanbod van kunst en cultuur meegenomen. Uit de gebiedsanalyses blijkt dat het aanbod van culturele voorzieningen in de buurt Oud-Oost met een 6,8 beter beoordeeld is dan gemiddeld in Amsterdam (Gemeente Amsterdam, 2022). Ook zijn naar verhouding relatief veel cultuurvestigingen in deze buurt (Gemeente Amsterdam, 2022). Het aanbod van kunst en cultuur is in het stadsdeel Oost breed, maar niet divers genoeg voor de diverse samenlevingsgroepen.

Behoeftes

Uit de verkenning met de bewoners blijkt dat de meningen over tevredenheid van het aanbod onder de verschillende samenlevingsgroepen uiteen liepen. Opmerkend aan de bevindingen is dat bewoners met een Westerse achtergrond aangaven dat zij het aanbod in Oost genoeg en divers vonden. Dit terwijl bewoners met een niet-Westerse achtergrond vonden dat het aanbod niet divers is of niet bij hun behoeftes past. Zo deed een meneer een uitspraak: "Van het aanbod waar ik bekend mee ben, vind ik niet dat het bij mij past". Dit komt grotendeels door de verschillende betekenissen die de respondenten aan kunst en cultuur gaven. Een mevrouw op de Dappermarkt gaf aan dat er iets mist wat men echt kan beleven. Ook gaf een mevrouw aan dat het stadsdeel zelf weinig doet aan het aanbod van kunst- en cultuurinstellingen het stadsdeel Oost.

"Ik vind het aanbod in de gehele stad divers genoeg, maar in Amsterdam-Oost niet."

Aansturing

Gemeente Amsterdam zou in het kunstenplan 2025-2028 eisen kunnen stellen aan diversiteit op de werkvloer in kunst- en cultuurinstellingen. Zo zou een suggestie zijn om ervoor te zorgen dat het personeel van de kunst- en cultuurinstellingen een afspiegeling vormen van de bewoners van het stadsdeel. Ook aan de hand van programmering kunnen kunst- en cultuurinstellingen divers publiek aantrekken. Het is belangrijk dat kunst- en cultuurinstellingen representatief zijn aan verschillende samenlevingsgroepen in de buurt en dat verschillende samenlevingsgroepen zich veilig voelen in de kunst- en cultuurinstellingen. Uit de bevindingen blijkt namelijk dat bewoners het aanbod niet representatief vinden.

Daarnaast kan de gemeente Amsterdam de kunst- en cultuurinstellingen in het komende kunstenplan kunnen sturen op het gebied van personeel, programmering, publiek en partners. Een agenda met diverse activiteiten of acts zorgt voor een divers publiek. Om een divers publiek aan te trekken zouden kunst- en cultuurinstellingen meer diverse tentoonstellingen of activiteiten kunnen organiseren. Voor instellingen waarbij dit doel moeilijk haalbaar is, is het een suggestie om samen te werken met kunst- en cultuurinstellingen die al een verschillend programma hebben, of het opstellen van een nieuwe tentoonstelling wel kunnen realiseren.

Kunst en cultuur stimuleren bij de jeugd

In het stadsdeel Oost wonen ruim 47 duizend jongeren tussen de 0 en 26 jaar. Dit is ongeveer 20% van alle jongeren tussen de 0 en 26 jaar die in Amsterdam wonen (Factsheet Jeugd Stadsdeel Oost | Website Onderzoek en Statistiek, 2020). Uit de verkenning met de buurtbewoners blijkt dat vooral deze groep geen verbinding voelt met kunst en cultuur. Oorzaken zoals desinteresse in het aanbod van de kunst- en cultuurinstellingen stonden hierin het meest centraal. Dit geldt niet alleen voor stadsdeel Oost, maar uit een rapport van CBS (2022) blijkt dat de jeugd over het algemeen weinig kunst- en cultuurinstellingen bezoekt. Hierdoor heeft dit thema betrekking op elk stadsdeel van Amsterdam. Ondanks dat deze groep desinteresse toont in kunst en cultuur, heeft dit een grote bijdrage aan de ontwikkeling van jongeren. Zo draagt het bij aan de talentenontwikkeling en stimuleert het de wil om iets graag te willen bereiken (Kooijmans, 2016). Hieruit blijkt dat het stimuleren van de jeugd om te participeren in kunst en cultuur grote belangen heeft voor de jeugd.

Interesse van de jeugd?

Uit de verkenning bij de buurtbewoners blijkt dat jongeren weinig kennis hebben over het kunst- en culturaanbod in Amsterdam. Het gebrek aan kennis over het aanbod is af te leiden aan het gebrek aan interesse en de behoefte om betrokken te zijn met kunst en cultuur. Volgens Ganzeboom (2003) verschilt de interesse in culturele participatie tussen mensen met een migratieachtergrond en mensen zonder migratieachtergrond.

"Volgens mij worden de bewoners niet aangetrokken door kunst- en cultuurinstellingen, maar hier heb ik ook geen behoefte aan".

~Studente, op de Dappermarkt

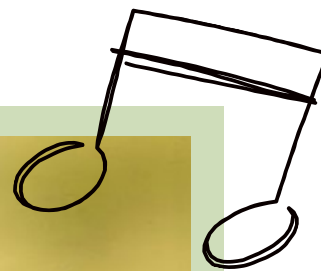
De verkenningen van de bewoners uit stadsdeel Oost ondersteunen deze bevinding. Het bleek namelijk dat jongeren met een migratieachtergrond een belemmering voelen wanneer zij willen deelnemen aan culturele activiteiten. In het huidige kunstenplan 2021-2024 staat dat de Openbare Bibliotheek Amsterdam één van de grootste culturele instelling is, die de cultuurparticipatie van alle leeftijden stimuleert (Gemeente Amsterdam, 2019). Voor de jongeren richt de OBA zich het meeste op de taalontwikkeling en leesbevordering. Dit sluit niet aan bij de behoeften en interesses van de verschillende groepen jongeren in het stadsdeel Oost, blijkt uit de verkenning met een internationale student en een Nederlandse student, beide woontachtig in het stadsdeel Oost.

Daarnaast blijkt uit de verkenning dat scholen en educatieprogramma's een grote bijdragen leveren aan de participatie van culturele activiteiten bij jongeren, zoals de organisatie 'De Rode Loper'. Deze organisatie biedt basisscholen kunst en cultuureducatie aan. Op middelbare scholen worden er CKV lessen gegeven. In deze lessen gaat het over kunst en cultuur van vroeger tot nu (CKV - Culturele en Kunstzinnige Vorming, z.d.). Alleen uit het onderzoek van Willemien Geenen (2010) blijkt dat de interesses van de jongeren over kunst en cultuur juist bij andere zaken ligt dat hetgeen waar de scholen zich oprichten.

Zetje geven

De jeugd heeft een zetje in de rug nodig om de interesses voor kunst en cultuur (weer) op te wekken. De gemeente Amsterdam kan dit zetje geven. Door de jeugd te stimuleren wordt de verbinding tussen de stad en de kunst- en cultuurinstellingen versterkt.

De gemeente Amsterdam zou de jeugd beter kunnen stimuleren door bijvoorbeeld: reclame te maken wat aansluit bij de interesses van jongeren, spaaracties kunnen ontwikkelen bij supermarkten voor een gratis ticket voor musea naar keuze en er kunnen meer festivals georganiseerd worden die te maken hebben met kunst en cultuur zoals een pleinfoest. Voor deze activiteiten zou de gemeente kunst- en cultuurinstellingen opdracht kunnen geven, zodat de verbinding tussen de kunst- en cultuurinstellingen en de bewoners extra wordt versterkt.

Bron: Het Parool

Conclusie

De gemeente Amsterdam kan op verschillende manieren de verbinding tussen de bewoners van Amsterdam en de kunst- en cultuurinstellingen verbeteren. In dit adviesrapport zijn er vier thema's opgesteld die voor de gemeente Amsterdam een bijdragen kunnen leveren om deze verbinding te realiseren. De vier thema's zijn opgesteld aan de hand van een verkenning bij een kunstinstelling 'BIMHUIS' en bewoners uit het stadsdeel Oost.

Uit de verkenningen kan er geconcludeerd worden dat het aanbod in het stadsdeel Oost breed is. Mensen zijn over het algemeen bekend met wat kunst en cultuur voor hen betekend, maar niet met wat het aanbod in het stadsdeel te bieden heeft. Het is belangrijk dat de gemeente het aanbod van kunst- en cultuurinstellingen zichtbaar maakt in de buurt. Dit kan het bevorderen van reclame's vanuit kunst- en cultuurinstellingen te maken, hierdoor worden meer mensen op de hoogte gesteld. Daarnaast biedt een cultuurmagazine een uitkomst om bewoners bekend te maken met het aanbod. Een duidelijke visie op de diverse behoeftes van bewoners zou een mooi doel zijn voor de gemeente. Echter, is het moeilijk om kennis over de behoeftes van alle bewoners te verzamelen. Daarom is het belangrijk dat de kunst en cultuurinstellingen al divers zijn. Hierdoor zullen alle bewoners zich hier welkom en thuis voelen. Dit kan worden bereikt aan de hand van onder andere diverse programmering en divers personeel.

Door de jeugd te stimuleren wordt de verbinding tussen de stad en de kunst- en cultuurinstellingen verbeterd. De jeugd gaat meer participeren in het kunst- en cultuuraanbod. Waardoor hun kunst- en cultuurbeleving verbeterd. De jeugd kan gestimuleerd worden door spaaracties of pleinfesten. De gemeente Amsterdam kan de kunst- en cultuurinstellingen de opdracht geven om deze activiteiten te realiseren.

Door deze adviezen in het nieuwe kunstenplan 2025-2028 op te nemen zal de verbinding tussen stad en de kunst- en cultuurinstellingen verbeteren.

Literatuurlijst

- Adriaanse, M. L. (2018, 15 januari). Hoe Oost verandert - deel 1: de sociale huurder. Nieuw Amsterdams Peil. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://www.napnieuws.nl/2017/01/27/ho-e-oost-verandert-deel-1-de-sociale-huurder/>
- Alle Cijfers. (2023, 21 januari). Statistieken Buurt 4 Oost. AlleCijfers.nl. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/gebiedsanalyses-2022>
- Amsterdam Magazine. (z.d.). Kunst & Cultuur. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://www.amsterdammagazine.com/cultuur/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 23 december). Individuele museumbezoeken, 2012-2020. Geraadpleegd op 28 januari 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/51/individuele-museumbezoeken-2012-2020>
- CKV - Culturele en Kunstzinnige Vorming. (z.d.). Stichting Kunst & Cultuur. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://www.kunstencultuur.nl/onderwijs/voortgezet-onderwijs/ckv-culturele-en-kunstzinnige-vorming>
- Crul, M. (2016). Super-diversity vs. assimilation: how complex diversity in majority–minority cities challenges the assumptions of assimilation. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(1), 54-68.
- De Rode Loper op School. (z.d.). Geraadpleegd op 27 januari 2023, van <https://www.derodeloperopschool.nl/>
- Factsheet Jeugd Stadsdeel Oost | Website Onderzoek en Statistiek. (2020, 17 juli). Data en informatie gemeente Amsterdam. Geraadpleegd op 31 januari 2023, van <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/factsheet-jeugd-stadsdeel-oost>
- Ganzeboom, B. G. (2003). Jaren van onderscheid: Trends in cultuurdeelname in Nederland. *Cultuur + Educatie*, 7, 120–150. <https://www.lkca.nl/publicatie/cultuur-plus-educatie-7/>
- Geenen, W. (2010). Waar het Hart van de Kunst ligt [Masterscriptie]. Universiteit Utrecht.
- Gemeente Amsterdam. (2019, 18 december). Hoofdlijnen kunst en cultuur 2021-2024. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van [Amsterdam.nl. https://www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/kunstenplan/](https://www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/kunstenplan/)
- Gemeente Amsterdam. (2022, mei). Onderzoek en Statistiek. Amsterdam.nl. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/gebiedsanalyses-2022>
- IJopener. (2022, 21 december). IJopener. Geraadpleegd op 31 januari 2023, van <https://www.ijopener.nl/over-ons/>
- Kooijmans, M. (2016). Talentgericht werken met kwetsbare jongeren: De opgetelde waarde van sport, kunst en cultuur. *Boekman*, 20–24. https://www.boekman.nl/wp-content/uploads/2022/03/BM112_Kooijmans.pdf
- Ministerie van Algemene Zaken. (2022, 9 september). Niet gevonden. Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/+coronavirus-tijdlijn/2020+en+www.rijksoverheid.+nl/onderwerpen/coronavirus-tijdlijn/2021>.
- Shadid, S. (6 september 2021). Bemoei je met het leed dat gentrificatie heet. *Sociale Vraagstukken*. Geraadpleegd op 26 januari 2023, van <https://www.socialevraagstukken.nl/bemoei-je-met-het-leed-dat-gentrificatie-heet/>
- van der Leden, J. (2022). Corona en de cultuursector Adviezen en onderzoeken in context. *Boekman*. https://www.boekman.nl/wp-content/uploads/2022/06/BmXtra_34_def.pdf

Bijlage B: rapportage over de verkenning vanuit het perspectief van de bewoners

Namen: Yasser Dahli, Hilde Spaan, Tessa Jansen en Veerle Wissink

Stadsdeel: Amsterdam-Oost

Instelling: Bimhuis

Datum: 23 januari 2023

Als onderdeel van het schrijven van ons adviesrapport, speelt de verkenningen van de bewoners uit het stadsdeel Oost een belangrijke rol. Tijdens deze verkenningen zijn wij, door middel van het afnemen van interviews, op zoek geweest naar de behoeftes, ervaringen en interesses met betrekking tot kunst en cultuur. De interviews zijn afgelegd op twee locaties, namelijk Buurtcoöperatie de Eester en de Dappermarkt. Uit de afgelegde interviews kwamen de hoofdthema's: betekenis van kunst en cultuur, obstakels, aanbod van kunst- en cultuurinstellingen en ervaringen met betrekking tot activiteiten vanuit kunst- en cultuurinstellingen naar voren.

Betekenis kunst en cultuur

Maar wat betekent Kunst en Cultuur nou eigenlijk? Veel personen waren er volgens hen er dagelijks mee bezig. Een antwoord wat meerdere malen terugkwam was dat kunst en cultuur een breed begrip is en het werd vooral beschreven als musea, muziek, exposities en films. Verder was het te zien dat er geen actieve houding in bezig zijn met kunst aanwezig is. Onder kunst verstond men vooral ouderwetse schilderijen. Ook had een vrouw juist niks met moderne kunst en cultuur want dat sprak haar niet aan. Het was mooi om te zien dat verschillende mensen met verschillende achtergronden hetzelfde idee hebben over kunst en cultuur. Bij cultuur ging het vooral over de mensen. Een antwoord was bijvoorbeeld cultuur betekent mensen. Wie zijn de mensen en waar komen de mensen vandaan? Daar lag bij bijna elke persoon wel centraal. Ook was een bevinding dat omdat mensen veel voor elkaar doen, dat dat cultuur maakt. Samen zijn is het belangrijkste.

Obstakels:

Tijdens onze straatinterviews hebben wij de geïnterviewde gevraagd of zij ergens obstakels op hun weg tegenkomen wanneer zij een kunst of cultuurinstelling willen bezoeken. Op deze vraag kregen wij variërende antwoorden. Over het algemeen gaven de meeste geïnterviewde wel aan dat zij de kunst en cultuurinstellingen in Amsterdam Oost erg toegankelijk vinden. Met het woord toegankelijkheid doelden de meesten op de mogelijkheid om de locatie van de instelling te bereiken. Hier waren zij erg tevreden over. Vooral het openbaar vervoer in Amsterdam werd als grote plus genoemd als het gaat over het bereiken van de locatie van een instelling. Aangezien de verbindingen in Amsterdam zo goed zijn, vinden zij instellingen makkelijk te bereiken en ervaren zij dus qua vervoer en locatie geen belemmering om de instelling te bezoeken. Verder werd de Museumjaarkaart ook als een pluspunt genoemd. Deze kaart geeft men toegang tot circa 400 musea in Nederland. Voor deze kaart wordt eenmalig een bedrag betaald. Voor fanatieke museumbezoekers is dit een ideale manier om geld te besparen op het bezoeken van musea in Nederland.

Echter, respondenten gaven aan dat zij na de Covid jaren wel minder vaak een bezoekje hebben gebracht aan een kunst of cultuurinstelling. Zij geven aan dat door de lange en vele Lockdowns de drempel om een instelling te bezoeken alleen maar hoger is geworden. De reden dat deze drempel zo hoog ligt blijft echter onduidelijk.

Ten slotte gaven een aantal respondenten wel aan dat zij losse bezoeken aan een kunst of cultuurinstelling qua prijs wel duur vinden. De prijzen worden dus nog wel vaak als een obstakel gezien om een bezoek te brengen aan een kunst of cultuurinstelling.

Scholen hebben een belangrijke positie om jongeren kennis te laten maken met kunst en cultuur. Door de subsidies die scholen ontvangen, ervaren zij geen financiële obstakels wanneer zij een bezoek willen brengen aan kunst- of cultuurinstellingen.

Opvallend is dat basisschool IBS al Jawhara aangeeft enige obstakels te ervaren met het bezoeken van kunst- en cultuurinstellingen. Zo zijn er tekorten aan leraren, waardoor er

minder lessen beschikbaar zijn. Door de beperking van de lestijd kan er minder aandacht besteed worden aan activiteiten die betrekking hebben tot kunst en cultuur.

Het aanbod van kunst- en cultuurinstellingen:

De kennis van bewoners over het aanbod van kunst- en cultuurinstellingen ligt ver uiteen. Waarin de meeste bewoners die op leeftijd zijn aangeven dat er een breed aanbod in het stadsdeel Oost aanwezig is, geeft de jongere generatie aan dat zij enig aanbod missen in het stadsdeel Oost.

De respondenten die aangaven dat er een breed aanbod van kunst en cultuur aanwezig was gaven aan dat dit komt door diversiteit in het stadsdeel. Dit brede aanbod zorgt voor veel keuzemogelijkheden onder bewoners, zo is er voor ieders wat wils. De bewoners geven aan dat het diverse aanbod ook een gevolg is geweest van de gentrificatie die heeft plaatsgevonden. Vele bewoners die bekend zijn met het kunst en culturele aanbod in het stadsdeel Oost gaven aan dat zij kennis over het aanbod vergaren door middel van mails die zij ontvangen over het aanbod. Deze mails kregen zij naar aanleiding van hun museumjaarkaart. Ook is er veel informatie over het aanbod op het internet te vinden. Naast de online-informatie die te vinden is over het aanbod, heeft een respondent ons kennis laten maken met de krant "Ijopener" in deze krant staan de culturele activiteiten in het stadsdeel Oost aangekondigd. Respondenten die minder te spreken waren over het aanbod van de kunst- en cultuurinstellingen in het stadsdeel Oost gaven aan dat kranten zoals "Ijopener" hen zal helpen bij de kennis over het aanbod in de stad. Respondenten die niet tevreden waren over het aanbod gaven unaniem aan dat het aanbod niet past bij de bewoners, kenmerkend aan deze uitspraken was dat bijna alle bewoners ook aangaven dat ze geen informatie beschikken over het aanbod in de stad.

Daarnaast is het aanbod in de gehele stad Amsterdam erg groot. Omdat de verschillende instellingen goed te bereiken zijn, zoeken bewoners het aanbod ook op in andere plekken van de stad.

Op scholen wordt er veel aandacht besteed aan kunst en cultuur. Zo bieden scholen zelf kunstlessen aan en worden er activiteiten georganiseerd die betrekking hebben tot kunst en cultuur. Daarnaast geven scholen aan dat "De rode loper" een mogelijkheid biedt om kinderen kennis te laten maken met kunst en cultuur. "De rode loper" is een educatieprogramma die zich richt op de ontwikkeling van kunst en cultuur bij kinderen.

Ervaringen met betrekking tot de activiteiten/acties vanuit de instelling:

In onze verkenning van de buurt kwam naar boven dat geïnterviewde niks tot weinig meekrijgen waar de kunst- en cultuurinstellingen mee bezig zijn. De bewoners worden niet uitgenodigd om te komen. Volgens een respondent wordt de buurt niet aangetrokken tot de instellingen in de buurt, maar hier heeft zij en meerdere jongeren ook geen behoefte aan. Aan de mensen, die een Museumjaarkaart hebben, worden mailtjes over verschillende activiteiten gestuurd. Verder worden deze activiteiten en acties van de instellingen verspreid via mond op mondreclame. Bewoners vinden dat de reclame van kunst- en cultuurinstellingen beter mag. Hierdoor zal de buurt beter weten welke activiteiten en acties een instelling aanbiedt.

De bewoners die wij gesproken hebben in het Oostelijk havengebied zijn tevreden over de activiteiten en acties van de kunst- en cultuurinstellingen in de buurt. Deze activiteiten worden via de buurtcoöperaties georganiseerd. Het stadsdeel zelf doet niks voor de buurt, dit doen de mensen zelf zoals een buurthuis. Buurthuizen doen veel voor de buurtbewoners. Op allerlei vlakken helpt een buurthuis een buurt, maar ze houden zich ook bezig met de kunst en cultuur in de buurt. Zo hebben verschillende buurthuizen avonden georganiseerd, waarbij kunst centraal staat. Voorbeelden van zulke avonden zijn: concerten, meezing avonden en

tangoavonden. Bewoners gaven aan dat ze graag met buurtbewoners hierheen gaan. Verschillende mensen geven aan dat de instellingen zelf geen activiteiten organiseren, maar dat dit dan via de mensen zelf wordt gedaan of via organisaties zoals een buurthuis. Vergeleken met andere kunst- en cultuurinstellingen doet Bimhuis niks voor de buurt volgens geïnterviewde. Als dit wel het geval is horen en zien geïnterviewde hier niks van terug in de buurt, en zou de reclame beter mogen van Bimhuis.

Concluderend, uit onze bevindingen blijkt dat bewoners van het stadsdeel Oost het begrip kunst en cultuur allemaal op een eigen manier definiëren. De kennis over het aanbod verschilt per bewoner, opvallend is dat de oudere generatie zich beter bewust is van het aanbod in Oost. Daarnaast speelt de goede bereikbaarheid van andere kunst- en cultuurinstellingen in andere stadsdelen ook een grote rol in de vraag naar het aanbod in Amsterdam Oost. Bewoners uit het stadsdeel Oost ervaren enige obstakels wanneer zij een bezoek willen brengen aan de kunst- en cultuurinstelling. Een obstakel dat een grote rol speelt is de hoge drempel die is ontstaan door Corona. Ook spraken veel jongeren over de financiële beperkingen. Door subsidies vanuit de gemeente ervaren scholen geen financiële beperkingen wanneer zij culturele activiteiten willen ondernemen. Hierdoor wordt de toegankelijkheid voor deze jongeren groter. De bewoners spreken positief over de fysieke toegankelijkheid. Wanneer er gekeken wordt naar de ervaringen van bewoners met betrekking tot de activiteiten vanuit kunst- en cultuurinstellingen, spreken vele bewoners uit dat er instellingen zijn die samen met bewoners de verbinding zoeken. Opvallend is dat de meeste bewoners niet te spreken waren over de betrokkenheid van het Bimhuis met de buurt.

Vragenlijst interviews in de buurt

Goedemiddag,

Mag ik u iets vragen?

Wij zijn sociologie studenten van de Vrije Universiteit van Amsterdam. Wij doen onderzoek naar de participatie van buurtbewoners aan de kunst- en cultuurinstellingen in Oost. Wij hebben een paar vragen voor u over het kunst- en cultuuraanbod in Oost. Dit interview zal maar een paar minuten duren en het is anoniem. Woont u in deze buurt?

Om antwoord te krijgen op deze onderzoeksvragen zullen wij tijdens het interview de bewoners de volgende vragen stellen:

1. Wat is volgens u kunst?
2. Wat verstaat u onder kunst en cultuur?
3. Wat betekent kunst en cultuur voor u?
4. Op welke manier bent u bezig met kunst en cultuur?
5. Hoe ziet u vrijetijdsbesteding eruit?
6. In hoeverre bent u bekend met de cultuurinstellingen in de stad? En in Oost?
7. Gaat u elders naar kunst- en cultuurinstellingen? Wat is de reden dat u deze instellingen bezoekt?
8. Voelt u een belemmering wanneer u kunst- en cultuurinstellingen wilt bezoeken?
9. Muziek is een vorm van kunst, wat betekent muziek voor u?
10. Welke soort muziek heeft uw voorkeur en waarom?
11. Bent u bekend met het Bimhuis?

Wanneer de buurtbewoner deze vraag met “Ja” beantwoord zullen wij de volgende vragen stellen:

- Wat was de reden dat u het Bimhuis heeft bezocht?
- Hoe bent u bij het Bimhuis terecht gekomen? (Bijv. flyer, internet, via anderen)
- Zou u het Bimhuis aanraden bij anderen?
- Zou u nog een keer naar het Bimhuis gaan?

Wanneer de buurtbewoner deze vraag met “Nee” beantwoord zullen wij de volgende vragen stellen:

- Wat is de reden dat u het Bimhuis nooit heeft bezocht?
- Wat kan ervoor zorgen dat u wel het Bimhuis bezoekt?
- Bezoekt u andere kunstinstellingen in Amsterdam? Zo ja, welke zijn dit?

12. (Bent u bekend met het Kunstenplan? Zo ja, heeft u vertrouwen in hoe het beleid is vormgegeven? Heeft u kritiekpunten of juist punten waar u het belang van in ziet?)

13. Herkent u zich in het culturele aanbod van de stad, speciaal in Oost? Waarom wel of niet?

14. Het stadsdeel is door de jaren heen veranderd en opgeknapt, is het kunstaanbod hierdoor veranderd voor u?

Zou ik mogen weten wat u leeftijd is?

Bijlage C: Verantwoording van het onderzoek

De resultaten die zijn voortgekomen uit het onderzoek voor het beleidsadvies zijn gebaseerd op een kwalitatief onderzoek. Het kwalitatieve onderzoek werd uitgevoerd om de relaties tussen bewoners uit het stadsdeel Amsterdam-Oost en kunst en cultuur in kaart te brengen.

Om data te verzamelen voor het beleidsadvies is er gebruik gemaakt van deskresearch en fieldresearch.

Tijdens de deskresearch is er informatie verzameld om kenmerken van het stadsdeel Amsterdam-Oost zoals het imago van de buurt, geschiedenis, demografische kenmerken enzovoort, in kaart te brengen. Ook informatie over de kunst- en cultuurinstellingen werd in kaart gebracht. Aan de hand van deze informatie zijn vragen opgesteld die als leidraad dienen in de fieldresearch. Daarnaast is er tijdens de deskresearch wetenschappelijke literatuur geraadpleegd die dient als onderbouwing bij de beschreven thema's in het adviesrapport. De wetenschappelijke literatuur is verzameld via Google Scholar en via behandelde literatuur in voorgaande cursussen in het eerste jaar van de bachelor Sociologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

De fieldresearch bestaat uit de verkenning van het stadsdeel Amsterdam-Oost. Hierbij staat het perspectief van de bewoners en het perspectief van kunst- en cultuurinstellingen centraal. Verkenning van het perspectief van de kunst- en cultuurinstelling heeft op 12 januari 2023 plaatsgevonden aan de hand van een semigestructureerd interview met BIMHUIS. Door de resultaten die voortkwamen uit de semigestructureerde interviews zijn de opgestelde deelvragen beantwoord. Het semigestructureerde interview gaf de mogelijkheid om dieper op bepaalde onderwerpen in te gaan wanneer hier behoefte voor was. Het interview heeft plaats gevonden op de locatie van BIMHUIS. Tijdens het interview waren drie personen aanwezig, namelijk Mijke Loeve, Floortje Smehuijzen en Charissa von Franquemont. Mijke Loeve is directrice, door haar functie heeft zij kennis over alle zaken die betrekking hebben op BIMHUIS. Hierdoor is zij van groot belang voor de verkenning van de instelling.

Floortje Smehuijzen gaf een inzicht over het educatieve programma's, wat een grote factor is in de informatie over de participatie van de jeugd in de wijk. Charissa von Franquemont heeft inzicht gegeven over achtergrondinformatie van BIMHUIS. Deze gegevens zijn als extra gebruikt voor onszelf, omdat haar functie, namelijk het zijn van een vertrouwenspersoon, geen relevante toevoeging heeft voor het beleidsadvies wat is opgesteld.

Het interview heeft anderhalf uur geduurd en is via een voicerecorder opgenomen, zodat de verzamelde gegevens op een later moment verwerkt konden worden.

De verkenning vanuit het perspectief van de bewoners heeft op 18 en 19 januari plaatsgevonden aan de hand van een semigestructureerd interview. Het semigestructureerde interview gaf de mogelijkheid om dieper op bepaalde momenten in te gaan wanneer hier behoefte voor was. De interviews hebben op twee locaties op straat plaats gevonden, namelijk op de Dappermarkt en rondom buurtcoöperatie de Eester. Wij hebben gekozen voor de locatie van de Dappermarkt, omdat het een drukbezochte markt is die ook veel bewoners trekt. De Dappermarkt wordt bezocht door buurtbewoners met verschillende culturele achtergronden, wat bijdraagt aan de representativiteit. Daarnaast is voor de locatie de Eester gekozen, omdat een buurtcoöperatie vele bewoners trekt. Ook is deze buurtcoöperatie gelegen in het Oostelijke Havengebied. In dit gebied dragen de bewoners actief bij aan een fijne en duurzame buurt. Ook heeft dit buurthuis verschillende activiteiten georganiseerd over kunst en cultuur. Verder ligt dit buurthuis in de buurt van het Bimhuis.

De interviews zijn bij 14 respondenten afgenomen, waarvan 2 sleutelpersonen. De respondenten verschillen van elkaar in leeftijd, geslacht en etniciteit. Er is een bewuste keuze gemaakt in het werven van verschillende respondenten, omdat dit bij zal dragen aan de representativiteit van het stadsdeel Amsterdam- Oost. Naast de respondenten die op straat zijn geworven, hebben wij ook via de mails contact gehad met twee contactpersonen van basisscholen, gelegen in het stadsdeel Amsterdam-Oost. Vanwege drukte vanuit de scholen hebben wij het interview niet persoonlijk kunnen afnemen. Er is gekozen om vragen op te sturen naar de scholen, wanneer er naar aanleiding van de antwoorden vragen waren is hiervoor contact met de school opgenomen. Deze sleutelpersonen zijn belangrijk voor de verkenning vanuit het perspectief van de bewoners, aangezien het educatieprogramma een grote rol speelt in het huidige kunstenplan en in het programma van BIMHUIS.

De duur van de interviews lopen uiteen, zo zijn er interviews die 7 minuten hebben geduurd en interviews die ruim 20 minuten duurde. Deze verschillen zijn te verklaren doordat wij op locaties hebben gestaan waar mensen bezig zijn met hun dagelijkse activiteiten. Hierdoor had niet elke respondent even veel tijd om mee te werken aan onze verkenning. De interviews zijn, indien met toestemming, opgenomen met een voicerecorder. Indien er geen toestemming werd gegeven, hebben wij aantekeningen gemaakt tijdens het interview.

